

VEGA KOMMUNE
Rørøyveien 10
8983 VEGA

Trondheim, 25.09.2024

Deres ref.:
2024/68

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2013/7268

Saksbehandler:
Gaute Sønstebø

Høring og offentlig ettersyn av forslag til Kommuneplanens samfunnsdel 2025 - 2036 med forvaltningsplan for Vegaøyen verdensarv

Vi viser til Vega kommunes offentlige høring og ettersyn av forslag til Kommuneplanens samfunnsdel 2025-2036 med forvaltningsplan for Vegaøyen verdensarv.

Miljødirektoratet ivaretar en rolle som nasjonalt kontaktpunkt for oppfølging av verdensarvkonvensjonen når det gjelder natur. Riksantikvaren har tilsvarende rolle for verdensarv og kultur. Direktoratene skal blant annet veilede og informere om regelverk og retningslinjer for verdensarvoppfølging og slik bidra til at forpliktelsene som følger av en verdensarvstatus blir fulgt opp i tråd med gjeldende norsk verdensarvpolitikk.

At alle verdensarvområder skal ha en forvaltningsplan som bidrar til ivaretagelse av verdensarvverdiene er en slik forpliktelse. Det er i lys av dette at Miljødirektoratet sender sin høringsuttalelse til planforslaget. Våre kommentarer er avgrenset til den delen av plandokumentet som omhandler forvaltning av verdensarv spesielt. Miljødirektoratet sine kommentarer er på overordnet nivå med enkelte henvisning til konkret tekst. Innspillene er på ingen måte uttømmende og det er heller ikke tatt stilling til faktafeil.

Miljødirektoratet verdsetter at Vega kommune har tatt i bruk *Enhancing Our Heritage Toolkit 2.0* i arbeidet med samfunnsdel og forvaltningsplan. Uten å ta stilling til de enkelte funnene og vurderingene mener vi plandokumentet viser at metodikken og den systematiske gjennomgangen fungerer som et effektivt og nyttig verktøy for å avdekke forbedringspunkter. Sammen med funn fra viktige lokale verdensarvutredninger knyttet til konsekvensutredning, klimasårbarhet mv har kommunen bygget plandokumentet på et godt kunnskapsgrunnlag.

Miljødirektoratet er svært positiv til at Vega kommune foreslår å integrere, forankre og operasjonalisere sin forvaltning av verdensarv i kommuneplanen. Dette er også helt i tråd med anmodningen i innskrivingsvedtaket fra 2004. Som planmyndighet har verdensarvkommuner en særlig viktig rolle i oppfølging av norske verdensarvområder. Det er i møtet med innbyggere, eiere, rettighetshavere, tiltakshavere, besøkende og andre aktører at det meste av verdensarvforvaltningen forankres og settes ut i livet. En kommuneplan som er tydelig på mål, rammeverk, utfordringer og strategiske valg gir forutsigbarhet, retning og gjennomføringskraft.

Plandokumentene som høres skal, sammen med forvaltningsplaner for verneområdene (22 prosent av arealet i verdensarvområdet), avløse eksisterende forvaltningsplan for Vegaøyan verdensarvområde. Gjeldende forvaltningsplan er et fellesdokument utarbeidet av Vega verneområdestyre, Stiftelsen Vegaøyan verdensarv og Vega kommune.

Samarbeid med verneområdestyret

Som det vises til i planen er 22 prosent av verdensarvområdet omfattet av områdevern etter naturmangfoldloven. Verneområdene med tilhørende verneforskrifter og forvaltningsplaner utgjør en viktig del av grunnlaget for ivaretagelse av verdensarvverdiene i Vegaøyan. Helhetlig og effektiv ivaretagelse av verdensarvstatusen forutsetter at Vega kommune og Vega verneområdestyre som forvaltningsmyndighet for verneområdene, samarbeider tett og godt. Grunnlaget for dette legges gjennom at kommunens forvaltningsplan og verneområdeforvaltningsplanene harmoniseres der dette er aktuelt og at det legges til rette for gode samarbeidsrutiner som sikrer at alle positive synergier utløses.

Miljødirektoratet viser i denne forbindelse til Vega verneområdestyres høringsinnspill i brev av 20. september hvor behovet for samarbeidsrutiner og samgang beskrives. Som verneområdestyret poengterer i sitt innspill er overvåkning, besøksforvaltning, skjøtsel og formidling/informasjon eksempel på forvaltningstemaer som må løses i fellesskap både når det gjelder planlegging og gjennomføring.

Beskrivelse av rammeverk

Forvaltningsplanen inneholder en grundig og oversiktlig gjennomgang av nasjonalt lovverk, føringer og politikk som danner rammen for oppfølging av Vegaøyan verdensarvområde. Dette er nyttig siden gjennomføringen av konvensjonen skal skje gjennom bruk av nasjonalt lov- og regelverk. Samtidig utgjør Unescos retningslinjer for gjennomføring av konvensjonen, policyer, veiledere og Verdensarvkomiteens vedtak den internasjonale delen av rammeverket som nasjonal verdensarvforvaltning må forholde seg til dersom statusen skal ivaretas.

Miljødirektoratet mener kommunen bør vurdere å supplere forvaltningsplanens kapittel 3 med en kort omtale og oversikt over sentrale Unesco-retningslinjer samt mekanismer som rapportering og varsling inkl. mulighetene for å innhente råd og eksperthjelp. For å avdekke eventuelle svakheter ved nasjonalt regelverk, være forutsigbar og unngå feilsatsinger som trekker på ressurser og engasjement, er det nyttig med tydelige informasjon også om Unesco sine rammer.

Bruk av begreper

Miljødirektoratet anbefaler at kommuneplanens begrepsbruk og ordforklaringer knyttet til verdensarv harmoniseres med det som benyttes i *Retningslinjer for gjennomføring av verdensarvkonvensjonen* (Den norske oversettelsen av *The Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention*. Publisert på Regjeringen.no). Her vises det for eksempel til bruk av begrepene "attributter" og "fremstående verdi".

Andre merknader (ikke uttømmende)

- Side 13. Omtalen av rapporten "Norge i Unescos verdensarvkomite 2017-2021" gir et feilaktig bilde av rammene for gjennomføring av konvensjonen og norsk verdensarvpolitikk. Siste setning er tatt ut av kontekst og bør strykes.
- Side 31. Juster omtalen av tilskuddordningen fra Miljødirektoratets post 80. Dette er en søkbar ordning for tilskudd til tiltak for å ta vare på natur i verdensarvområder. Stiftelsen Vegaøyan verdensarv er én av fire kvalifiserte søkere og har de siste årene mottatt rundt 4,2 mill i årlig støtte til gjennomføring av omsøkte bevaringstiltak, drift stiftelse og koordinatorstilling mv.
- Side 81. Kapittel 17 skal, slik vi forstår det, erstatte tiltaksplanen i nåværende forvaltningsplan. Det bør gjerne forklares nærmere hvordan prosessen med prioritering av tiltak og integrering i HØP skjer. Her er det også behov for å si mer om de konkrete tiltakene på kort sikt og hvordan de samordnes med innsats fra øvrige forvaltningsaktører.
- Side 82. I omtalene av Vegaøyan verdensarv og bærekraftsmålene er det også relevant å ha en omtale eller referanse til verdensarvkonvensjonens bærekraftspolicy som ble vedtatt i 2015. Artikkel 4 er særlig relevant:

In addition to protecting the OUV of World Heritage properties, States Parties should, therefore, recognise and promote the properties' inherent potential to contribute to all dimensions of sustainable development and work to harness the collective benefits for society, also by ensuring that their conservation and management strategies are aligned with broader sustainable development objectives. In this process, the properties' OUV should not be compromised.

Avslutningsvis vil vi peke på at forslaget til forvaltningsplan i de avsluttende kapitlene konkretiserer hvordan Vega kommune, gjennom et bredt spekter av bevaringstiltak, skal nå målet om å gjøre Vega til et levende, ledende og internasjonalt anerkjent fagmiljø for kunnskap, formidling og forvaltning av verdensarv. Ved at tiltakene og prioriteringene i verdensarvforvaltningsplanen gjentas og forankres i relevante kapitler i samfunnsdelen vil en bidra til en aktiv og målrettet gjennomføring.

Kommunene har gjennom sitt planverk svært gode muligheter til å ivareta naturen i sin kommune. Vega kommune, med umistelig naturmangfold og kulturarv, kan ta rollen som en foregangskommune for andre som ønsker å ta vare på natur. Med en tydelig målsetting om klimainnsats og langsiktig ivaretagelse av verdiene som ligger til grunn for verdensarvstatusen er denne kommuneplanen et steg i riktig retning.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Terje Qvam
seksjonsleder

Gaute Sønstebø
seniorrådgiver